

KULTURNA POLITIKA

KREATIVNA EUROPA

U PRIMJENU NOVOG PRORAČUNA 2014.-2020. I PROGRAMA KREATIVNA EUROPA HRVATSKA ĆE UĆI KAO PUNOPRAVNA ČLANICA EUROPSKE UNIJE. STOGA ONA VEĆ DANAS MORA BITI ZAINTERESIRANA I SUDJELOVATI U RASPRAVAMA I PITANJIMA O NJIHOVOJ IMPLEMENTACIJI

BISERKA CVJETIČANIN

EUROPSKA UNIJA ĆE INVESTIRATI JOŠ SNAŽNIJE I STVARATI POVOLJNE UVJETE ZA PROSPERITET KULTURNIH I KREATIVNIH INDUSTRIJA. MEĐUTIM, NJIHOV POTENCIJAL NE BI SE SMIO LIMITIRATI SAMO NA EKONOMSKU DIMENZIJU NITI EKONOMSKI DOPRINOS KULTURE MOŽE BITI JEDINI CILJ PROVEDBE PROGRAMA

Europska komisija organizira svake druge godine Europski kulturni forum sa ciljem poticanja rasprave o provedbi *Europske agende za kulturu* usvojene 2007. godine i jačanja europske suradnje u području kulture i kulturnih politika. Ovogodišnji, kako ga mnogi nazivaju, ključni kulturni događaj u 2011., održat će se u Bruxellesu, 20.-21. listopada, s više od 800 sudionika iz zemalja članica, europskih institucija i civilnog društva. Program obuhvaća najrelevantnije teme i pitanja u današnjem kontekstu ekonomske krize i globalizacije: kako iskoristiti pogodnosti digitalizacije, koje se nove vještine i strategije zahtijevaju od umjetnika i cijelog kulturnog sektora u globaliziranom i digitaliziranom svijetu, kako europske regije mogu bolje ulagati u kulturu i pridonijeti razvoju, kakva je uloga kulturnih aktera civilnog društva u trećim zemljama u demokratskim procesima i na koji način Europska unija može najefikasnije pomoći tim procesima. Pripremne dokumente za raspravu na ove teme izradili su Aleksandra Uzelac, Colin Mercer, Pascal Brunet i Yudhishtir Raj Isar.

KULTURA MEĐU KLJUČNIM PRIORITETIMA ZA BUDUĆNOST EUROPE Tijekom održavanja Europskog kulturnog foruma nastavit će se kampanja političke platforme za umjetnost i kulturu Culture Action Europe pod nazivom *we are more*. Manifest kampanje pod motom "djelovati za kulturu u Europi" dosad je potpisalo više od 20.000 ljudi širom Europe, a nastavak skupljanja potpisa važan je s obzirom da će krajem 2012. godine zemlje članice i institucije Europske unije izglasati proračun EU za razdoblje 2014.-2020. Kao što ističu u Culture Action Europe, borba za slijedeći proračun je počela i sada, u ovom trenutku, treba djelovati. Neke zemlje protive se povećanju ukupnog proračuna Europske unije za 2014.-2020. te Culture Action Europe postavlja pitanje mogućih implikacija za kulturu i zalaže se za održavanje novog proračuna kojim jača izravna potpora kulturi. Europska komisija predložila je da se za budući program kulture odobri 1,6 milijardi eura u razdoblju 2014.-2020., što je povećanje od 37% u odnosu na program kulture i medija u razdoblju 2007.-2013. (*A Budget for Europe 2020.*, COM(2011) 500 final, Part I). Naglašavajući ulogu kulture u održivom i inkluzivnom razvoju Europe, Culture Action Europe poziva potpisnike manifesta da s izjavom kampanje *we are more* o budućem proračunu EU – *Kultura, jedan od ključnih prioriteta za budućnost Europe (Culture, one of the key priorities for Europe's future)* – informiraju donosioce odluka u svojim zemljama.

SPAJANJE TRI PROGRAMA Novi zajednički program za kulturu i audiovizualnu industriju *Kreativna Europa (Creative Europe Programme)* koji predlaže

Europska komisija ima za cilj spajanje tri sadašnja programa: *Kultura, Mediji i Media Mundus*, uz obrazloženje da je dosadašnja arhitektura programa i instrumenata fragmentirana, te je potrebno racionalizirati i pojednostaviti tekuću strukturu i uspostaviti jedan, integrirani program, s fokusom na razvoj vještina i mobilnosti ljudskog kapitala, što je u skladu s postizanjem ciljeva strategije Europa 2020. "Program će biti komplementaran drugim programima EU ...sa čvrstom vezom na promicanje kulturne i jezične raznolikosti" (*A Budget for Europe 2020 – Part II: Policy fiches*, COM(2011) 500 final, Part II). Predloženo je pojednostavljenje provedbe i financiranja programa. Spominju se inovativni financijski instrumenti, ali samo kada je riječ o kulturnim i kreativnim industrijama.

Pitanje koje se prije svega nameće jest da li će spajanje tri programa biti samo mehaničke prirode, pa će se, na primjer, povećana sredstva proračuna za kulturu i medije podijeliti po principu svakom pola, ili će doći do umrežavanja, što sa svoje strane, zahtijeva bitne promjene, pa i redefiniranje kulturnih i medijskih politika. Već više godina stručnjaci upozoravaju da je europskim politikama na planu inovacija neophodna spoznaja o važnosti transsektorskih i multidisciplinarnih aspekata kreativnosti pa će, možda, ova fuzija ići u tom pravcu.

PRIMAT EKONOMSKE DIMENZIJE

Programom se, općenito, otvaraju mnoga pitanja. Osobito se to odnosi na koncentraciju na ekonomski rast: da li su ciljevi novog programa *Kreativna Europa* prioritetno ekonomski, ili postoje i oni drugi, općerazvojni, koji će pridonositi boljoj interkulturnoj komunikaciji, dijalogu kultura, općem dobru, socijalnoj koheziji? Premda se program zalaže za kulturnu (i jezičnu) raznolikost, on prije svega raznolikost tumači kao "izručiteljicu realne ekonomske koristi". To se kosi sa stavom Androutle Vassiliou, europske povjerenice za obrazovanje, kulturu, višejezičnost i mlade, koja je na nedavnom regionalnom summitu predsjednika država Jugoistočne Europe naglasila da je kulturna raznolikost bitna vrijednost Europske unije, a poštivanje kulturne raznolikosti jedan od stupova Unije. Bit će potrebno usuglasiti ove stavove.

U središtu je programa "ekonomska i socijalna uloga kulturnih i kreativnih industrija", ali je prije svega riječ o njihovoj ekonomskoj ulozi: one predstavljaju 4,5% europskog bruto domaćeg proizvoda (u 2008.) i oko 3,8% zaposlene radne snage. U uskoj suradnji sa zemljama-članicama Europska unija će investirati još snažnije i stvarati povoljne uvjete za prosperitet kulturnih i kreativnih industrija. Međutim, njihov potencijal ne bi se smio limitirati samo na ekonomsku dimenziju niti ekonomski doprinos kulture može biti jedini cilj provedbe programa. Kao što

ispravno navodi kampanja *we are more*, "potrebno je otvoriti mogućnosti sudjelovanja kulture u svoj raznolikosti ciljeva". Da li će *Kreativna Europa* biti otvorena svim sektorima kulture? Kulturni ciljevi i aktivnosti u očuvanju kulturnog naslijeđa, promicanju umjetničkog stvaralaštva, stvaranju novih prostora dijaloga ili jačanju socijalne kohezije, ciljevi su općeg razvoja.

INVESTIRATI U LJUDSKI KAPITAL

Budući da se dva programa, *Kreativna Europa* i *Obrazovanje koje obuhvaća obrazovanje, stručno usavršavanje i mlade*, nalaze u poglavlju prijedloga proračuna naslovljenom "Investirati u ljudski kapital", moguće je pretpostaviti da će se kroz rasprave unijeti promjene koje će opravdati ovaj naslov. Odgovori se očekuju još tijekom ove i slijedeće godine, a do kraja studenog 2012. finalizirat će se pravni okvir programa na kojem radi Europska komisija.

U primjenu novog proračuna 2014.-2020. i programa *Kreativna Europa* Hrvatska će ući kao punopravna članica Europske Unije. Stoga ona već danas mora biti zainteresirana i sudjelovati u raspravama i pitanjima o njihovoj implementaciji. ■